



## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาทาง เศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสังคมทุกระดับ ประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะมีการปกครองแบบใดก็ตาม เผชิญกับปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจด้วยกันทั้งสิ้น ปัญหาพื้นฐานทาง เศรษฐกิจที่พบบ่อย ได้แก่ การมีปริมาณทรัพยากรที่จำกัดในขณะที่ปริมาณความต้องการของมนุษย์มีอยู่อย่างไม่จำกัด จึงเกิดปัญหาว่า ทรัพยากรใดจึงจะสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้นำไปใช้ในการผลิตและสนองความต้องการของมนุษย์ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสามารถรับบุคคลทั่วไปให้ถือได้ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหา เศรษฐกิจทั้งสิ้น เพราะในการดำเนินชีวิตของมนุษย์เราทุกวันนี้จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจตลอดเวลา ทั้งในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้แจกจ่ายสินค้า และผู้รับบริการ รวมทั้งต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อันได้แก่ ปัญหาความยากจน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในด้านการกระจายรายได้ ปัญหาภาวะ เศรษฐกิจซบเซา และปัญหาความไม่แน่นอนของธุรกิจการค้า (ธีรวัฒน์ นิจนตร 2527 : 52) ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ปัญหา เศรษฐกิจที่สำคัญมี 3 ประการ คือ

1. ปัญหาของเศรษฐกิจส่วนรวม ได้แก่ ปัญหาความไม่แน่นอนของการกระจายรายได้ ปัญหาความไม่สมดุลของการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจระหว่างเมืองกับชนบท ปัญหาประชากร ปัญหาการลอกเลียนแบบการบริโภค เป็นต้น
2. ปัญหาของภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ปัญหาการถือครองที่ดิน ปัญหาหนี้สินของชาวนา ปัญหาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร เป็นต้น
3. ปัญหาของภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ ปัญหาแรงงาน ปัญหาการผูกขาดในวงการอุตสาหกรรม ปัญหาพลังงาน เป็นต้น

จากปัญหาเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ประเทศต่าง ๆ พยายามสร้างเสถียรภาพทาง เศรษฐกิจโดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า ต้องการให้รายได้ประชาชาติที่แท้จริงของบุคคลสูงขึ้น เพื่อให้รายได้ของประชาชนไม่แตกต่างกันมากเกินไป ให้ความเจริญแผ่กระจายไปทั่วทุกท้องถิ่น ให้จำนวนคนว่างงานลดลง และให้ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศได้ดุลภาพ (จิรนทร์ เทตวานิช 2522 : 377) และเช่นเดียวกันกับประเทศไทย ความต้องการที่จะให้เกิดความมั่นคงทาง เศรษฐกิจนั้น



มีปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ที่ว่า  
 วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนา คือ การปรับระบบการพัฒนาประเทศเพื่อให้เศรษฐกิจ  
 ไทยเติบโต ขยายตัวได้สูงกว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 โดยลักษณะการขยาย  
 ตัวทาง เศรษฐกิจที่สูงขึ้นจะต้อง เป็นไปในทิศทางที่จะแก้ปัญหาการขาดดุลการค้า การคลัง การว่าง-  
 งาน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภาวะตกต่ำฐานะทางฐานะของเกษตรกร  
 ตลอดจนมุ่งพัฒนาคน เพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า มีความสงบ เกิดความเป็นธรรม  
 สอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาประเทศส่วนรวม (ราชกิจจานุเบกษา 2529 : 3)

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมา  
 จนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นระยะที่ 6 แล้วนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมมาก จะเห็นได้จาก  
 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ที่ได้บรรจุแผนพัฒนาสังคมเข้าไว้ด้วยกัน  
 โดยมุ่งที่จะ เร่งรัดการผลิตกำลังคนประเภทใช้ฝีมือ ทั้งระดับกลางและระดับสูง เนื่องจากในระยะ  
 นี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังคนประเภทนี้ ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ  
 สังคม ฉบับที่ 4 ได้มุ่งเตรียมกำลังคนอย่างมีแผนอันเหมาะสม เพื่อพัฒนาโดยเน้นแผนงานทางด้าน  
 การศึกษาและการฝึกอาชีพ ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 ได้มุ่งการเตรียมกำลังคน  
 ตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยพัฒนาทั้งทางร่างกายและสติปัญญา บุคลิกภาพพื้นฐาน ตลอดจนอารมณ์และ  
 สังคมไปพร้อม ๆ กัน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 นี้ ได้มุ่งพัฒนา  
 คนให้เป็นคนดี มีความสามารถ และมีบทบาทที่เหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ด้วยตระหนัก  
 ว่า ทรัพยากรกำลังคนนั้น เป็นปัจจัยที่มีค่าที่สุดอย่างหนึ่งของประเทศ ถ้าประเทศขาดแผนพัฒนา  
 กำลังคนทั้ง ๆ ที่ประเทศนั้นมีทรัพยากรอื่น ๆ อย่างสมบูรณ์แล้วก็ตาม ประเทศนั้นก็ยากที่จะประสบ  
 ความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างรวดเร็ว ในทางตรงข้ามถ้าประเทศใดมีประชากรส่วนใหญ่นั้นที่มีความรู้  
 ความสามารถ และมีฝีมือในการผลิตสูง เศรษฐกิจของประเทศนั้นย่อมเจริญรุ่งเรืองได้อย่างรวดเร็ว  
 และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (หน่วยเศรษฐศาสตร์วิจัย 2525 : 11)

จากระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไปนี้ก็คือว่า การพัฒนาสังคมเพื่อให้เป็นประโยชน์ในการ  
 พัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้นทำได้ 2 ลักษณะ คือ พัฒนาให้เป็นผู้ผลิตที่มีคุณภาพ  
 และ เป็นผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ ผู้ผลิตที่มีคุณภาพ คือ มีคุณภาพในฐานะที่เป็นผู้ใช้แรงงานและ  
 เป็นผู้ประกอบการ เพราะคุณภาพของกำลังคนจะมีผลโดยตรงต่อการผลิตของระบบเศรษฐกิจ การ  
 ที่คุณภาพของกำลังคนอยู่ในระดับต่ำจะหมายถึง ผลผลิตต่อคนอยู่ในระดับต่ำด้วย (จรูญ โภคินันทรผล  
 และคณะ 2527 : 238) ส่วนการเป็นผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพนี้ เป็นเรื่องสำคัญ เพราะคน  
 ทุกคนล้วนเป็นผู้บริโภคและมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจหลายประการ คือ เป็นตัวกำหนดการผลิต

เพราะผู้บริโภคนั้นเป็นเจ้าของเงิน บ่อมมีสิทธิ์เลือกซื้อสินค้าและบริการตามความพอใจของตน (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 2) การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการของผู้บริโภคโดยส่วนรวมช่วยให้สามารถผลิตสินค้าออกมาได้ตรงตามความต้องการของตลาด (สมจิตร สิวินจารี 2527 : 10) และทำให้เกิดการแข่งขันในการผลิตสินค้าด้วย เพราะผู้ผลิตต่างพยายามแข่งขันกัน เพื่อให้สามารถขายผลิตภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด ซึ่งมีผลต่อการใช้ทรัพยากรด้วย ดังที่ทรงศักดิ์ ชัยสิทธิ์ (2524 : 93) เสนอความคิดเห็นไว้ว่า เมื่อการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด สักวันหนึ่งถ้าทรัพยากรหมดโดยที่มนุษย์ไม่รู้จัดการอุปโภคบริโภคที่ถูกวิธี หรือหาทรัพยากรอื่นมาทดแทนไม่ได้ เมื่อให้ผู้บริโภคทุกคนจะมีปัญหา นอกจากนั้นพฤติกรรมของผู้บริโภคยังมีผลต่อการสะสมทุนของประเทศด้วย ถ้าผู้บริโภคส่วนใหญ่อใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จะทำให้เงินออมรวมภายในประเทศต่ำ การลงทุนภายในประเทศไม่เพียงพอ ต้องพึ่งเงินทุนต่างประเทศในลักษณะกู้ยืม ทำให้เกิดการระดมทุนในการใช้หนี้สิน และยังเกิดภาวะการขาดดุลการค้าอีกด้วย (ยอดยิ่ง คงทอง 2524 : 24)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า ประชาชนทุกคนมีความเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจตลอดเวลา ทั้งในชีวิตประจำวันและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นประชาชนจึงควรมีความสามารถที่จะเข้าใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจเท่าที่จำเป็น หรือที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวันและความเจริญของบ้านเมือง รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมและสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือที่สำคัญ คือ การศึกษา เพราะการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจะต้องให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเตรียมคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและความต้องการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ (นงราม เศรษฐพาณิชย์ 2526 : 3) จากงานวิจัยของ จินตนา อินทรไทย (2525 : 1 - 2) ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาสังคมจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษา ซึ่งต้องวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจและสังคม จึงจะทำให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยการจัดหลักสูตร เนื้อหาวิชา ตลอดจนวิธีการเรียนการสอน และการฝึกอบรมให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เยาวชนมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งผลที่ได้จากงานวิจัยของ จินตนา อินทรไทย นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย ตั้งค่า (2528 : 1 - 3) ซึ่งได้เสนอว่า การศึกษามีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนชีวิตในอนาคตของเยาวชน นอกจากนี้ พรรษา ประνομสกุล (2525 : 121 - 123) ยัง

ได้เสนอว่างานวิจัย เรื่อง "ทรงสนะของนักเศรษฐศาสตร์ไทยต่อการจัดประสบการณ์การศึกษาภาคบังคับ พุทธศักราช 2534" สรุปได้ว่า ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจที่จำเป็นในอนาคตสำหรับเด็ก คือ การมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจที่มีต่อชีวิตประจำวัน และต่อการพัฒนาประเทศ มีการตัดสินใจที่ดี ได้ผลคุ้มค่า ประหยัด รู้จักหลักการซื้อ และการเลือกซื้อ

ในเรื่องดังกล่าว เจมส์ เอ แบงคส์ (Jame A. Banks 1974 : 360 - 371) ได้เสนอแนวความคิดไว้สรุปได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ควรเน้นเป็นพิเศษทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพราะจะทำให้เด็กมีพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการคาดการณ์ ผลสืบเนื่องที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจ สามารถตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้ และมีเหตุผลในการใช้จ่าย รู้จักการออม และรู้จักรักษาสีทธิของตนในฐานะผู้บริโภค นอกจากนี้ เจมส์ ไฮจ์ (James High 1962 : 363, 386) ได้เสนอความคิดเห็นไว้เช่นเดียวกันว่า เพื่อให้ได้ผลเมืองที่มีความสามารถ นักเรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจและมัวลิสซ์ พี มาฟแฟตต์ (Maulice P. Maffat 1963 : 220 - 221) ได้เสนอความคิดเห็นไว้สรุปได้ว่า นักเรียนในปัจจุบันควรจะได้รับการศึกษาที่จะเรียนรู้ที่จะจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจอย่างฉลาด เช่น เรียนรู้วิธีซื้อสินค้าอย่างฉลาด และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภค

ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะจัดการศึกษาให้กับเยาวชน เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจดังที่ได้ระบุไว้ในจุดมุ่งหมาย ข้อ 7 ที่ว่า "ให้มีความขยันหมั่นเพียร มีความสามารถในการประกอบอาชีพ และการใช้จ่ายใช้สอยอย่างประหยัด ตลอดจนร่วมมือกันประกอบกิจการและธุรกิจต่าง ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย" (แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 2) นั่นก็คือ ความปรารถนาที่จะปลูกฝังเยาวชนให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถของตนเอง และมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพนั้น ๆ เมื่อมีรายได้แล้วก็จำเป็นต้องรู้จักใช้จ่ายใช้สอยเงินที่หามาได้อย่างประหยัด โดยก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของทรัพย์สินมากที่สุด รู้จักการออมทรัพย์อย่างถูกต้อง มีวิจาร์ณญาณในการเลือกซื้อสินค้าที่มีในท้องตลาด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 แล้ว จะเห็นได้ว่า ความรู้เรื่องเศรษฐกิจจัดเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษา ดังที่แสดงไว้ในจุดมุ่งหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2525 : 16)

1. เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเข้าใจว่า เราอาศัยอยู่ในโลกที่ซับซ้อนซึ่งต้องพึ่งพาเทคโนโลยี และ เศรษฐศาสตร์ จะช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงการใช้อุปกรณ์เพื่อตัดสินใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจ
2. เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ เศรษฐศาสตร์ให้เข้ากับการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือพลเมืองที่มีอาชีพใด ๆ ก็ตาม
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในด้านความรู้และทักษะสำหรับการเรียนขั้นสูงต่อไป

อย่างไรก็ตามมีข้อที่น่าสังเกตว่า จุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา เศรษฐศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ก็น่าจะเหมาะสมเพียงพอสำหรับการปลูกฝังอบรมเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติถ้ามีความรู้เพียงพอที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมได้ แต่นักเรียนก็ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก จึงควรได้รับการปลูกฝังให้สามารถนำความรู้ทาง เศรษฐกิจเหล่านี้ไปใช้ โดยการใช้อธิบายที่เห็นมาทันที ใจความ และหลักการ อันเป็นหัวใจสำคัญของการสอนหลังคณิตศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าว่า เมื่อนักเรียนได้ผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับ เศรษฐกิจตามหลักสูตรระดับมัธยมศึกษามาโดยตลอดจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนั้น นักเรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักวิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง "มารยาทณ์ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามารยาทณ์ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทณ์ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2529
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษามารยาทณ์ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีขอบเขตของมารยาทณ์ 4 ด้าน คือ

- 2.1 จำนวนประชากรและคุณภาพประชากร ไปยังจังหวัดสุราษฎร์ธานีและการพัฒนาเศรษฐกิจ
  - 2.2 ลักษณะกายภาพเป็นตัวกำหนดลักษณะทาง เศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ
  - 2.3 ความแตกต่างของระบบ เศรษฐกิจทำให้เกิดความร่วมมือหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศ
  - 2.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลัก เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น จะก่อให้เกิดความเข้าใจในโครงสร้างทาง เศรษฐกิจ และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจส่วนตัวและส่วนรวมของประเทศ
3. เปรียบเทียบมหาวิทยาลัยทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวด้าน เศรษฐกิจและสังคมต่างกัน

ค่าที่วัดความเข้าใจในการวิจัย

1. มโนทัศน์ทาง เศรษฐกิจ หมายถึง ความถนัดที่สรุปรวบยอดได้จากข้อเท็จจริงที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเรื่องราวทาง เศรษฐกิจ อันประกอบด้วยความไม่สมดุลระหว่างจำนวนทรัพยากรกับความต้องการของมนุษย์ การผลิต การบริโภค การกระจายสินค้าและบริการ ตลอดจนความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการคาดการณ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อตนเองและ เศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ

2. สภาพแวดล้อมทางครอบครัว หมายถึง สภาพแวดล้อมทาง เศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีผลต่อมโนทัศน์ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมทางครอบครัวด้านเศรษฐกิจ หมายถึง แหล่งที่อยู่อาศัย รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ชื่อที่ไว้ช่่าวาสารทาง เศรษฐกิจ โดยอาศัยข้อมูลจากสถิติการสำรวจภาวะ เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2518 - 2519 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักนายกรัฐมนตรี 2519 : 20 - 21) และข้อมูลเบื้องต้นจากกองทะเบียนนคร โดยจำแนกเป็น

2.1.1 แหล่งที่อยู่อาศัย

(1) เขตเมืองชั้นใน ได้แก่

- 1.1 เขตสุราษฎร์ธานี
- 1.2 เขตคลองเตย
- 1.7 เขตสัมพันธวงศ์
- 1.8 เขตวิภาวดีรังสิต



- |     |                      |      |               |
|-----|----------------------|------|---------------|
| 1.3 | เขตปทุมธานี          | 1.9  | เขตธนบุรี     |
| 1.4 | เขตพระนครศรีอยุธยา   | 1.10 | เขตคลองสาน    |
| 1.5 | เขตบางรัก            | 1.11 | เขตบางกอกใหญ่ |
| 1.6 | เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย |      |               |

(2) เขตเมืองชั้นกลาง ได้แก่

- |     |            |     |                 |
|-----|------------|-----|-----------------|
| 2.1 | เขตยานนาวา | 2.5 | เขตบางกอกน้อย   |
| 2.2 | เขตพระโขนง | 2.6 | เขตภาษีเจริญ    |
| 2.3 | เขตบางเขน  | 2.7 | เขตราชบุรีบูรณะ |
| 2.4 | เขตบางกะปิ |     |                 |

(3) เขตเมืองชั้นนอก ได้แก่

- |     |              |     |                |
|-----|--------------|-----|----------------|
| 3.1 | เขตหนองจอก   | 3.4 | เขตบางขุนเทียน |
| 3.2 | เขตมีนบุรี   | 3.5 | เขตคลองห้า     |
| 3.3 | เขตลาดกระบัง | 3.6 | เขตหนองแขม     |

2.1.2 รายได้ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่

(1) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป

(2) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 7,000 - 25,000 บาท

(3) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000 - 7,000 บาท

(4) ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท

2.1.3 อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ได้แก่

- |               |               |
|---------------|---------------|
| (1) ค้าขาย    | (2) รับราชการ |
| (3) เกษตรกรรม | (4) รับจ้าง   |

2.1.4 สื่อที่ให้ข่าวสารทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- |              |                  |
|--------------|------------------|
| (1) โทรทัศน์ | (2) หนังสือพิมพ์ |
| (3) วิทยุ    |                  |

2.2 สภาพแวดล้อมทางครอบครัวทางด้านสังคม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีผลต่อความรู้ทาง เศรษฐกิจของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยจำแนกเป็น

2.2.1 การใช้จ่ายเงิน หมายถึง นักเรียนที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองกำหนดการใช้จ่ายเงินให้ และนักเรียนที่ตัดสินใจใช้จ่ายเงินด้วยตนเอง

2.2.2 การชื่อของใช้ หมายถึง นักเรียนที่บิดามารดาชื่อของใช้ให้กับนักเรียนที่ชื่อของใช้ด้วยตนเอง

2.2.3 การออมทรัพย์ หมายถึง นักเรียนที่ฝากเงินออมไว้กับบิดามารดา กับนักเรียนที่เก็บเงินออมด้วยตนเอง

### สมมติฐานการวิจัย

วรรณงาม วณิชธนธีร์ (2525 : 31 - 147) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสำรวจความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง และเพื่อเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกทางเศรษฐกิจตามตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ ศาสนา ภูมิภาค สภาพความเป็นเมือง และอาชีพหลักของครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง และมาตราวัดความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่คณะวิจัย ภาคจิตวิทยา สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครอง จาก 5 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,834 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพภาพและอาชีพหลักของครอบครัวมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจทางเศรษฐกิจของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จากงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้คือ

ว่านักเรียนทาง เศรษฐกิจของนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางครอบครัวต่างกันจะแตกต่างกัน

### ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้คือว่า ผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามที่ทาง เศรษฐกิจคือเป็นค่าตอบแทนที่ผู้ตอบแบบสอบถามอย่างเต็มความสามารถ

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้จัดทำหลักสูตรและผู้บริหารการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสังคมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
2. เป็นแนวทางแก่บิดา มารดา และครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อันจะมีผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทาง เศรษฐกิจ
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ครุสังคมศึกษา ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ